

Jak zostać rodzicem zastępczym?

Jak zostać rodzicem zastępczym?

AKTY PRAWNE

Problematyka dotycząca rodzin zastępczych rozproszona została w kilku aktach prawnych poczynając od Konwencji o prawach dziecka, a na aktach wykonawczych kończąc. Podstawowe przepisy regulujące status rodzin zastępczych ujęte zostały w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r., Nr 64, poz. 593) oraz w rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy:

- Rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 18 października 2004 r. w sprawie rodzin zastępczych (Dz. U. z 2004 r., Nr 233, poz. 2344),

- Rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2005 r., Nr 6, poz. 45).

Ponadto przepisy dotyczące omawianego zakresu znajdziemy w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym (Dz. U. z 1964 r., Nr 9, poz. 59) oraz pojedyncze zapisy w kilku innych aktach prawnych.

Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych należy do zadań własnych powiatu. Zadania pomocy społecznej w powiatach wykonują jednostki organizacyjne - powiatowe centra pomocy rodzinie. Starosta przy pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie sprawuje nadzór nad działalnością rodzinnej opieki zastępczej.

WARUNKI, KTÓRE NALEŻY SPEŁNIĆ, KIEDY CHCE SIĘ ZOSTAĆ RODZINĄ ZASTĘPCZĄ:

Rodzina zastępcza to taka rodzina, która zapewnia opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Rodzina zastępcza może być również ustanowiona dla dziecka niedostosowanego społecznie.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone małżonkom lub osobie niepozostającej w związku małżeńskim, jeżeli osoby te spełniają następujące warunki:

- dają rękojmię należytego wykonywania zadań rodziny zastępczej,
- mają stałe miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- korzystają z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- nie są lub nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, nie są ograniczone we władzy rodzicielskiej ani też władza rodzicielska nie została im zawieszona,
- wywiązują się z obowiązku łożenia na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby, gdy ciąży na nich taki obowiązek z mocy prawa lub orzeczenia sądu,
- nie są chore na chorobę uniemożliwiającą właściwą opiekę nad dzieckiem, co zostało stwierdzone zaświadczeniem lekarskim,
- mają odpowiednie warunki mieszkaniowe oraz stałe źródło utrzymania,
- uzyskały pozytywną opinię ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania.

Pełnienie funkcji zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej wymaga dodatkowo:

- uzyskania pozytywnej opinii ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wydanej na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego,
- odbycia szkolenia oraz uzyskania zaświadczenia kwalifikacyjnego.

Rodzina zastępcza w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Opiekę nad powierzonym dzieckiem sprawuje osobiście, z wyjątkiem przypadków, gdy nie może z powodów zdrowotnych lub losowych sprawować opieki osobiście albo, gdy dziecko okresowo przebywa w szczególności w sanatorium, szpitalu, domu pomocy społecznej, specjalnym ośrodku szkolno - wychowawczym lub w innej placówce zapewniającej opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

Przy doborze rodziny zastępczej dla dziecka uwzględnia się:

- osoby spokrewnione lub spowinowacane z dzieckiem, jeżeli dają gwarancję poprawy sytuacji dziecka,
- przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- odpowiednią różnicę wieku między kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej a dzieckiem,
- poziom rozwoju i sprawności dziecka, wymagania w zakresie pomocy profilaktyczno – wychowawczej lub resocjalizacyjnej oraz możliwości zaspokajania potrzeb dziecka,
- zasadę nie rozłączania rodzeństwa,
- w miarę możliwości opinię wyrażoną przez dziecko.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym:

- odpowiednie warunki bytowe,
- możliwości rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego,
- możliwości zaspokojenia indywidualnych potrzeb dziecka,
- możliwość właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
- odpowiednie warunki do wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Dziecko może być umieszczone w rodzinie zastępczej w dwojaki sposób. Po pierwsze - najczęściej i co do zasady, umieszczenie to następuje na podstawie orzeczenia sądu. W takiej sytuacji kandydaci na rodziców zastępczych składają do sądu opiekuńczego wniosek o ustanowienie ich rodziną zastępczą dla konkretnego dziecka lub zgłaszają swoją gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej bez wskazywania konkretnego dziecka. Jednakże w przypadku pilnej konieczności zapewnienia dziecku opieki zastępczej umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej jest możliwe na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej między rodziną zastępczą a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny. W takiej sytuacji starosta ma obowiązek niezwłocznego zawiadomienia sądu. Z dniem uprawomocnienia się orzeczenia sądu regulującego sytuację dziecka umowa, o której mowa powyżej wygasa.

RODZAJE RODZIN ZASTĘPCZYCH

Rodziny zastępcze dzielą się na:

- spokrewnione z dzieckiem,
- niespokrewnione z dzieckiem,
- zawodowe niespokrewnione z dzieckiem:
  - wielodzietne,
  - specjalistyczne,
  - o charakterze pogotowia rodzinnego.

Rodziny spokrewnione to takie, w których opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka np. dziadkowie, wujostwo lub rodzeństwo.

Rodziny niespokrewnione to rodziny, które są z punktu widzenia prawa są obce dla dziecka.

Rodziny zastępcze zawodowe, niespokrewnione z dzieckiem:

wielodzietne - to te rodziny, w których umieszcza się w tym samym czasie nie mniej niż troje i nie więcej niż sześcioro dzieci; w razie konieczności umieszczenia w rodzinie licznego rodzeństwa określona powyżej liczba dzieci może się zwiększyć,

specjalistyczne - w tych rodzinach umieszcza się dzieci niedostosowane społecznie albo dzieci z różnymi dysfunkcjami lub problemami zdrowotnymi wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji; w tym samym czasie w tego typu rodzinie może przebywać nie więcej niż troje dzieci,

o charakterze pogotowia rodzinnego - w takiej rodzinie umieszcza się nie więcej niż troje dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 12 miesięcy; w szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka może być przedłużony, jednak nie więcej niż o kolejne 3 miesiące; rodzina ta nie może odmówić przyjęcia dziecka w wieku do 10 lat, jeżeli zostało doprowadzone przez policję - w tej sytuacji dziecko przebywa w tej rodzinie do czasu wydania orzeczenia przez sąd opiekuńczy.

Nie mogą być zawodową niespokrewnioną z dzieckiem rodziną zastępczą osoby całkowicie niezdolne do pracy.

Pełnienie funkcji rodziny niespokrewnionej z dzieckiem i zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem nie wyklucza pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem.

PODSTAWOWE UPRAWNIENIA RODZIN ZASTĘPCZYCH

Rodzice zastępczy mają w szczególności prawo do:

- **reprezentowania** dziecka w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokajanie potrzeb związanych z jego utrzymaniem, w tym m.in.: alimentów, renty rodzinnej i odszkodowawczej czy zasiłku pielęgnacyjnego z zastrzeżeniem jednak, że prawo to przysługuje tylko tym rodzinom, w których dziecko zostało umieszczone na mocy orzeczenia sądu opiekuńczego,

- **uzyskania**, w powiatowym centrum pomocy rodzinie, szczegółowych informacji o przyjmowanym dziecku i jego sytuacji rodzinnej oraz zapewnienia, w miarę potrzeby, kontaktu z dzieckiem przed umieszczeniem go w tej rodzinie, a także informacji o specyficznych potrzebach dziecka, w tym o orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego czy udziału w zajęciach rewalidacyjno - wychowawczych oraz o konieczności objęcia dziecka pomocą profilaktyczno - wychowawczą lub resocjalizacyjną,

- **wsparcia** ze strony powiatowego centrum pomocy rodzinie w rozwiązywaniu zgłaszanych przez tę rodzinę problemów,

- **wynagrodzenia**, które przysługuje tylko rodzinom zastępczym zawodowym niespokrewnionym z dzieckiem; zawodowa rodzina wielodzietna i specjalistyczna otrzymuje wynagrodzenie z tytułu świadczonej opieki i wychowania, a rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka lub z tytułu świadczonej opieki i wychowania; wynagrodzenie dla rodzin zawodowych wypłacane jest na podstawie umowy zawieranej pomiędzy tą rodziną a starostą (umowy cywilnoprawnej) - jeżeli umowę zawierają małżonkowie, wynagrodzenie przysługuje tylko jednemu z nich,

- **pomocy** pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka.

PODSTAWOWE OBOWIĄZKI RODZIN ZASTĘPCZYCH

Rodzice zastępczy mają w szczególności obowiązki:

- sprawowania osobistej opieki i wychowania nad powierzonym dzieckiem,
- zapewnienia dziecku warunków rozwoju i wychowania odpowiednich do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju,
- współdziałania z powiatowym centrum pomocy rodzinie,
- uczestniczenia w szkoleniu organizowanym przez powiatowe centrum pomocy rodzinie lub, na jego zlecenie, przez ośrodek adopcyjno - opiekuńczy lub inny podmiot.

SZKOLENIE RODZIN ZASTĘPCZYCH

Rodziny zastępcze uczestniczą w szkoleniu organizowanym przez powiatowe centrum pomocy rodzinie lub, na jego zlecenie, przez ośrodek adopcyjno - opiekuńczy lub inny podmiot.

Szkolenie spokrewnionych rodzin zastępczych prowadzi się według indywidualnego planu szkolenia, w zależności od potrzeb rodziny.

Szkolenie niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych oraz zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych prowadzi się według programów szkolenia zatwierdzonych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Zakres programu szkolenia dla niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych uwzględnia specyfikę zadań opieki i wychowania stojących przed tymi rodzinami.

Powiatowe centrum pomocy rodzinie, rozpatrując oferty kandydatów do pełnienia funkcji niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej, bierze pod uwagę w szczególności:

- predyspozycje psychofizyczne kandydatów do pełnienia tej funkcji, w zależności od typu rodziny zastępczej,
- umiejętności niezbędne w opiece nad dziećmi o szczególnych potrzebach,
- doświadczenie w pracy z dziećmi o szczególnych potrzebach,
- informacje pozwalające na ocenę funkcjonowania kandydatów w środowisku lokalnym,
- warunki mieszkaniowe kandydatów pozwalające na przyjęcie dziecka o szczególnych potrzebach.

POMOC PIENIĘŻNA DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH

Rodziny zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. Podstawą ustalenia wysokości pomocy pieniężnej jest, od 1 października 2006 r., kwota 1 647 zł. nazywana ustawowo "podstawą".

Wysokość pomocy, o której mowa powyżej uzależniona jest m.in. od wieku dziecka i jego stanu zdrowia, a także niedostosowania społecznego dziecka, jeżeli wykazuje ono przejawy demoralizacji w rozumieniu przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Wysokość pomocy pieniężnej wynosi miesięcznie w przypadku dziecka:

- do 7 lat - 60% podstawy,
- do 7 lat, posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności - 80% podstawy,
- od 7 do 18 lat, posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności - 60% podstawy,

- od 7 do 18 lat, umieszczonego w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich - 60% podstawy,
- od 7 do 18 lat, posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności i umieszczonego w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy, o której mowa w punkcie poprzednim - 80% podstawy.

Niespokrewniona z dzieckiem rodzina zastępcza otrzymuje dodatkowo na każde umieszczone w niej dziecko kwotę odpowiadającą 10% podstawy z tytułu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem i jego wychowania.

Jeżeli dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej posiada dochód, do którego zalicza się kwotę otrzymywanej renty wraz z dodatkiem dla sierot zupełnych, zasiłek pielęgnacyjny, dodatek pielęgnacyjny, otrzymywane alimenty oraz kwotę odpowiadającą dochodom uzyskiwanym z majątku dziecka - kwotę pomocy pieniężnej ustalonej dla danej rodziny pomniejsza się o kwotę odpowiadającą 50% dochodu dziecka, z tym, że pomoc pieniężna nie może być niższa niż 10% podstawy.

Pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka przyznaje się za okres pobytu dziecka:

- w rodzinie zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, rodzinie zastępczej niespokrewnionej z dzieckiem oraz zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem wielodzietnej i specjalistycznej rodzinie zastępczej, **począwszy od dnia ustanowienia rodziny zastępczej,**

-w zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, **począwszy od dnia, w którym dziecko zostało faktycznie umieszczone** w tej rodzinie **nie wcześniej jednak niż od miesiąca złożenia wniosku.**

Starosta może również przyznać rodzinie zastępczej jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka w wysokości do 150% podstawy.

RODZINA ZASTĘPCZA MOŻE ZREZYGNOWAĆ Z PRZYSŁUGUJĄCEJ JEJ POMOCY PIENIĘŻNEJ.

NAJWAŻNIEJSZE UWAGI PRZED PRZYJĘCIEM DZIECKA:

- 1) Nie wolno przyjąć do rodziny dziecka starszego od najmłodszego w rodzinie. Oczywiście w RDD i rodzinach zawodowych nie mamy zbyt wiele do powiedzenia, ale przy zwyczajnej rodzinie przyjmując jedno czy dwoje dzieci nie pozwólcie zachwiać sobie istniejącej już hierarchii. To nie jest zgodne z naturą nigdy nie urodzi nam się w rodzinie starsze dziecko.
- 2) Domagajcie się rzetelnych szkoleń. To nie jest dobre, jeśli ktoś mówi: "a ten temat sobie darujemy". Albo dostajecie zaświadczenie, że odbyliście 60 godzin szkolenia a odbyły się dwa spotkania po 2 godziny.
- 3) Masz prawo wiedzieć na jakie choroby chorowało i choruje dziecko, czy matka dziecka w okresie ciąży piła alkohol, czy dziecko ma komplet badań medycznych takich jak EEG, EKG, badanie krwi na WZW itp. Domagajcie się rzetelnych informacji na temat dziecka i jego biologicznych rodziców. Ważne jest aby dziecko trafiło do nowej rodziny z jakąś pamiątkę z dzieciństwa lub posiadało zdjęcie swojej rodziny. Jedną z trudniejszych rzeczy z jaką przyjdzie się Wam zmierzyć to tożsamość dziecka.
- 4) Jak na szkoleniu mówi się o problemach, jakie się mogą przydarzyć, podejście do tego tak jakby wszystkie te nieszczęścia miały spotkać Was? Może będziecie miło zaskoczeni w przyszłości. Jeśli

podejdziecie do tematu: "a to innych spotka nie mnie" i puścicie coś mimo uszu możecie sobie nie poradzić.

5) Już dziś zapytajcie, kto zostanie z Waszymi pociechami jak będziecie chcieli sami spędzić kilka godzin. Musicie mieć takich ludzi, musicie mieć gdzie odreagować. Czy Wasza rodzina zaakceptuje waszą decyzję i czy będą w stanie Was wspierać, gdy zaistnieje taka potrzeba.

6) Poproście, jakąś rodzinę, w której są dzieci już kilka lat by pozwolili Wam "pomieszkać" z sobą kilka dni. Wypytajcie ich o wszystko jeśli macie wątpliwości. Zaprzyjaźnijcie się z jakąś rodziną zastępczą.

7) Pomyślcie czy Wasi znajomi nadal będą Was zapraszać do siebie jak weźmiecie "te" dzieci i wasza rodzinka będzie liczniejsza.

8) Przeliczcie, jak teraz będziecie stali finansowo, z czego będziecie w stanie zrezygnować, czy nie będzie to dla was jakaś trudność. Czy jedno z Was jest gotowe zrezygnować z pracy zawodowej, gdy się okaże, że będzie taka potrzeba.

9) Przeanalizujcie czy potraficie służyć pomocą, troską osobie, której nie obchodzie.

10) Czy będziecie w stanie znieść sytuację, gdy przyjęte skrzywdzi własne?

11) Czy zrozumiecie własne, gdy skrzywdzi przyjęte, czy go nie odepchniecie?

12) Jak zareagujecie gdy się okaże, że Wasze przyjęte dziecko ma skłonności homoseksualne lub zacznie Was okradać czy uciekać z domu. Żądajcie pełnej diagnozy dziecka (nie dotyczy pogotowia) i informacji o jego rodzinie.

13) Dajcie waszym biologicznym dzieciom czas na podjęcie decyzji i upewnijcie się, że one wiedzą, na co się zgadzają.

14) Jeśli myślicie, że przyjęcie dziecka naprawi Wasze małżeństwo to się mylicie, bo w rodzicielstwie zastępczym Wasza miłość może być wystawiona na próbę.

NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA PRZEZ KANDYDATÓW NA RODZICÓW ZASTĘPCZYCH:

- Gdzie szukać pomocy, gdy dzieci przyjęte do rodziny zastępczej będą sprawiać problemy wychowawcze?

Często dziecko przyjęte do rodziny zastępczej ma problemy w szkole, duże zaległości w nauce, jak również sprawia problemy wychowawcze będące konsekwencją wcześniejszych zaniedbań rodziców oraz odrzucenia przez najbliższych, osamotnienia czy pobytu w placówce. Pomocy rodzice zastępczy mogą szukać we właściwym dla swego miejsca zamieszkania centrum pomocy rodzinie, które powinno prowadzić specjalistyczną poradnię rodzinną lub wskazać odpowiednią poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Można skorzystać z pomocy pedagoga lub psychologa szkolnego. Również organizacje pozarządowe działające na rzecz rodzin zastępczych udzielają wsparcia i pomocy w rozwiązywaniu problemów poprzez prowadzenie specjalistycznych poradni diagnostyczno-terapeutycznych. Można zgłosić się z dzieckiem do ośrodka adopcyjno-opiekuńczego, prowadzącego poradnictwo dla dzieci i rodziców zastępczych.

- Czy rodzice zastępczy mają takie same prawa jak rodzice biologiczni?

Artykuły 109-113 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ujmują pozycję prawną rodziców naturalnych wobec dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, jak również wobec tej rodziny.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej, jest najczęściej formą ograniczenia władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych. Obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem umieszczonym w rodzinie zastępczej, jego wychowania oraz reprezentowania w dochodzeniu świadczeń alimentacyjnych należą do rodziny zastępczej. Bieżąca piecza to faktyczna, codzienna troska o naukę dziecka, jego stan zdrowia, sposób spędzania wolnego czasu, wypoczynek. Jest to pozostawianie z dzieckiem we wspólnocie domowej. Rodzina zastępcza ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez dziecko pozostające pod ich opieką. Inne obowiązki wynikające z władzy rodzicielskiej należą do rodziców dziecka np. wybór szkoły dla małoletniego, sposobu leczenia czy wyjazd za granicę. Podział praw i obowiązków pomiędzy rodziną naturalną a zastępczą może zostać zmieniony na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego, w sytuacji, gdy wymaga tego dobro dziecka.

W sytuacji, gdy dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej na podstawie orzeczenia o pozbawieniu rodziców władzy rodzicielskiej wówczas sąd ustanawia dla dziecka opiekuna prawnego. Najczęściej są nim rodzice zastępczy łączący opiekę faktyczną z prawną.

Rodzice dziecka, którym sąd ograniczył władzę rodzicielską lub jej pozbawił, mają prawo do osobistej styczności z dzieckiem, chyba, że sąd te kontakty ograniczy lub zakaże.

- Czy rodzina zastępcza musi przekazać dziecku zgromadzone dla niego oszczędności, gdy skończy ono 18 lat?

Rodzina zastępcza nie ma obowiązku gromadzenia oszczędności dziecka. Jeżeli je gromadzi dla dziecka, to od decyzji rodziny zależy, kiedy przekazuje środki pieniężne.

Jak często rodzice mogą odwiedzać dzieci będące w rodzinie zastępczej?

Prawo do kontaktów z rodzicami przysługuje nawet rodzicom, którzy władzy rodzicielskiej nie posiadają. Częstotliwość tych kontaktów powinien uregulować sąd rodzinny.

- Dlaczego w momencie ukończenia przez dziecko 7 roku życia zmniejsza się wysokość pomocy?

Ustawodawcy w rozporządzeniu w sprawie rodzin zastępczych określili zmniejszenie wysokości pomocy pieniężnej dla dziecka kończącego 7 rok życia o 20% podstawy.

- Czy należy mówić wszystkim, że jest się rodziną zastępczą?

Trudno dać jednoznaczną odpowiedź. Na pewno powinniśmy poinformować najbliższą rodzinę, jeszcze przed przyjęciem dziecka, zaufanych przyjaciół, pedagoga, wychowawcę klasy w szkole podstawowej i gimnazjum, do którego uczęszcza dziecko. Czasem jest lepiej dla dziecka i dla rodziny zastępczej, żeby o tym fakcie wiedziało nieduże grono osób.

- Czy rodzic biologiczny ma prawo chodzić do szkoły i pytać o wyniki w nauce swojego dziecka?

Jeżeli ma tylko ograniczenie władzy rodzicielskiej, to ma prawo kontaktować się ze szkołą, pytać się o oceny dziecka, chociaż takie wizyty mogą być niekorzystne dla dziecka i rodziny zastępczej. Rodzice naturalni najczęściej za zaistniałą sytuację obwiniają dziecko i jego obecnych opiekunów.

- Czy rodzic zastępczy może zgłosić do ubezpieczenia zdrowotnego dziecko u swojego pracodawcy?

Tak. Jeżeli dziecko nie ma własnego ubezpieczenia zdrowotnego np. z tytułu renty rodzinnej, rodzic zastępczy powinien zgłosić dziecko do ubezpieczenia zdrowotnego.

- Czy rodzinom zastępczym przysługuje zasiłek rodzinny?

Nie. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. Nr 228 poz. 2255) mówi, że zasiłek rodzinny nie przysługuje, jeżeli dziecko przebywa w rodzinie zastępczej.

- Czy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie organizuje kolonie dla dzieci z rodzin zastępczych?

PCPR może, ale nie ma takiego zadania w zakresie swoich obowiązków. Kolonie najczęściej organizują gminne ośrodki pomocy społecznej i organizacje pozarządowe.

- Jak można karać dziecko w rodzinie zastępczej?

Dziecko umieszczone w opiece zastępczej nie może być karane. Należy wpoić dziecku dyscyplinę i uczyć, jak należy się właściwie zachowywać i jak rozwiązywać problemy bez użycia przemocy fizycznej i psychicznej. Jeżeli rodzina zastępcza ma dziecko chronić, wspierać jego rozwój, zaspokajać jego potrzeby, kierować jego zachowaniem, aby jego postępowanie było zgodne z naszymi oczekiwaniami.

JEŻELI CHCESZ ZOSTAĆ RODZINĄ ZASTĘPCZĄ TO:

- 1. Omów plany przyjęcia dziecka w opiekę zastępczą ze swoją najbliższą rodziną, decyzję podejmijcie wspólnie.**
- 2. Zastanówcie się, jakie są motywacje przyjęcia dziecka.**
- 3. Skontaktuj się z doświadczoną rodziną zastępczą.**
- 4. Wybierz odpowiednie szkolenie prowadzone z udziałem rodzin zastępczych.**

APEL DZIECKA DO RODZICA

- 1) Nie psuj mnie, dając mi wszystko, czego zapragnę. Przecież niektórymi prośbami wystawiam Cię jedynie na próbę.
- 2) Nie obawiaj się czasem wobec mnie postępować twardo i zdecydowanie. Tego potrzebuję, bo to daje mi poczucie bezpieczeństwa.
- 3) Nie pozwól mi ukształtować złych nawyków. Ufam, że to Ty pomożesz mi zwalczyć je w zarodku.
- 4) Nie zachowuj się tak, abym czuł się młodszym niż jestem. To sprawia, że postępuję głupio, chcąc być dorosłym.
- 5) Nie karć mnie w obecności innych. Najbardziej skutkuje, gdy zwracasz mi uwagę w sposób spokojny i dyskretny.
- 6) Nie ochraniaj mnie przed konsekwencjami mojego złego zachowania. Potrzebne mi są również bolesne doświadczenia.

- 7) Nie przejmuj się zbyttnio, gdy mówię: "Nienawidzę Cię". To nie Ciebie nienawidzę, lecz Twojej władzy nade mną.
- 8) Nie doprowadzaj do tego, abym swoje pomyłki uważał za niewybaczalne grzechy. To niszczy moje poczucie wartości.
- 9) Nie przejmuj się tak bardzo moimi małymi dolegliwościami. Czasami, to jedyny sposób, by zwrócić na siebie Twoją uwagę.
- 10) Nie gderaj. W przeciwnym razie będę się przed tym bronił, udając głuchego.
- 11) Nie składaj mi pochopnych obietnic. Czuję się bardzo zawiedziony, gdy ich potem nie dotrzymujesz.
- 12) Nie zapominaj, że zawsze za wszelką cenę staram się wyrazić, co czuję. Dlatego niekiedy popełniam błędy.
- 13) Nie przesadzaj z tą moją uczciwością. Czuję się przez to skrupowany i sprawia, że po prostu kłamię.
- 14) Nie zmieniaj zasad postępowania ze względu na układy. To wywołuje we mnie zamęt i utratę wiary w siebie.
- 15) Nie zbywaj mnie, gdy zadaję Ci pytania. W przeciwnym wypadku przestanę Cię pytać o cokolwiek, a odpowiedzi poszukam gdzie indziej.
- 16) Nie mów mi, że mój strach i obawy są głupie czy bezpodstawne. One naprawdę są bardzo realne.
- 17) Nigdy nie sugeruj, że tylko Ty jesteś doskonały i nieomylny. Przeżywam szok, gdy widzę, że taki nie jesteś.
- 18) Nigdy nie myśl, że usprawiedliwianie się przede mną i przeproszanie mnie jest poniżej Twojej godności. Twoje przyznanie się do winy budzi we mnie szacunek i serdeczność w stosunku do Ciebie.
- 19) Nie zapominaj, że rosnę szybko. Zapewne trudno Ci dotrzymać mi kroku, ale proszę Cię, postaraj się.

Tekst anonimowy

**FUNDACJA PRZYJACIÓŁKA DZIĘKUJE ZA POMOC
W PRZYGOTOWANIU MATERIAŁÓW:**

**Grażynie Dzedzic
Joannie Nowickiej
Annie i Andrzejowi Olszewskim
Grażynie Starzyńskiej
Marioli Zych**

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

<http://www.brpd.gov.pl/>

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

<http://www.brpo.gov.pl/>

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

<http://www.hfhrpol.waw.pl/>

Portal Pomocy Społecznej

<http://www.ops.pl/>

Portal Organizacji Pozarządowych

tu znajdziesz informacje o organizacjach pozarządowych,
u których możesz szukać pomocy

<http://www.ngo.pl>

Ministerstwo Edukacji Narodowej

<http://www.men.gov.pl>

Wydanie i redakcja:
Fundacja Przyjaciółka:
ul. Wiejska 19,00-480 Warszawa
tel. 022 584 22 88
fax 022 629 33 62
e-mail: info@fundacja.przyjaciolka.pl
<http://www.fundacja.przyjaciolka.pl>

rodzice zastępczy miłość prawdziwa

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament do Spraw Kobiet, Rodziny
i Przeciwdziałania Dyskryminacji
<http://www.rodzina.gov.pl>

**WYKORZYSTANIE FRAGMENTÓW
LUB CAŁOŚCI PUBLIKACJI
MOŻLIWE WYŁĄCZNIE
ZA ZGODĄ WYDAWCY**

PATRONI MEDIALNI

PRZYDATNE ADRESY:

Chrześcijańskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom
www.misjanadziei.org.pl

Forum dyskusyjne o
rodzinnej opiece zastępczej
www.forum.epomoc.pl

Fundacja Rodzin Adopcyjnych
www.adopcja.org.pl

Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa
www.fosterparents.org.pl

SOS Wioski Dziecięce
www.sos-ws.org

Stowarzyszenie Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych "Pro Familia"
www.profamilia.pl

Mazowiecka Fundacja Rodzin Zastępczych
www.rodzinyzastepcze.waw.pl

Towarzystwo "Nasz Dom"
www.naszdom.org.pl

Egzemplarz bezpłatny. Nie na sprzedaż.

**MATERIAŁY INFORMACYJNE WYDANE W RAMACH PROGRAMU:
RODZICIELSTWO ZASTĘPCZE - NADZIEJĄ
-AKTYWNE WSPIERANIE RODZINNEJ OPIEKI ZASTĘPCZEJ
dotowane przez MPiPS Departament do Spraw Kobiet, Rodziny
i Przeciwdziałania Dyskryminacji**